

EDUARDA VOLTERA IEGULDĪJUMS “LATVJU DAINĀS” UN AKADĒMISKAJĀ LATVIEŠU TAUTASDZIESMU IZDEVUMĀ

Māra Viksna

mara.viksna@lulfmi.lv

Atslēgvārdi: *folkloras vākšana, latviešu folklorā, Latvju dainas, dainu vārds, Visendorfs, Volteris, nepublicēti materiāli*

Eduards Volteris (1856–1941) ir pirmais filoloģiski izglītots latviešu tautasdziesmu vācējs un publicētājs. Strādādamas Pēterburgas Universitātē, 1882. un 1884. gadā viņš vācis folkloru Latgalē. Viņa krājumā (1890) publicētās 1010 dziesmas Krišjānis Barons iepludinājis “Latvju dainās”. Pēterburgā pie Ķeizariskās Krievu Ģeogrāfijas biedrības īslaicīgi pastāvējusi Lietuviešu-latviešu komisija, kurā darbojies arī Volteris, latviešu studenti Jānis Pliekšāns, Pēteris Šmits un interesenti Jānis Sanders, Henrijs Visendorfs, kuru nopelnis ir dainas vārds latviešu tautasdziesmu krājumam. Pēterburgā Ģeogrāfijas biedrības arhīvā saglabājies Voltera savākto 4689 latviešu tautasdziesmu u. c. folkloras materiālu krājums.

Ievērojamais baltists Karls Eduards Gotfrīds Volteris¹ piedzima 1856. gadā ap 20. martu Rīgā, Āgenskalnā aptiekāra ģimenē, mātes tautība nav zināma. Viņa senčos bija ievērojama Kurzemes vācbaltiešu dzimta — vectēvs bijis Aizputes mācītājs, vectēva brālis — Cīravas-Vērgales mācītājs Johans Kristofs Volteris (1773–1858), saukts par Kurzemes skolu tēvu. Volteris mācījās Vidzemes guberņas ģimnāzijā (1875) iepretī Rīgas pilij, studēja slāvu filoloģiju Leipcigas Universitātē (1875–1877), vēsturi Tērbatas Universitātē (1877–1880), papildināja zināšanas Maskavā un ieguva slāvu filoloģi-

jas maģistra grādu Harkovas Universitātē (1883). Ķeizariskās Krievu Ģeogrāfijas biedrības² (turpmāk arī — Ģeogrāfijas biedrība) Etnogrāfijas nodaļas uzdevumā apceļoja (1882–1886) Vitebskas guberņu un Lietuvu, mācījās leišu valodu, pieņemot, ka latviešu bija jau zināma, vāca folkloras un etnogrāfijas materiālus. Viņš strādāja Pēterburgas Ķeizariskās Zinātņu akadēmijas (turpmāk — Pēterburgas Zinātņu akadēmija) bibliotēkā par bibliotekāru un bija privātdocents Pēterburgas Universitātē, viņš bija pirmais Lietuvas preses cenzors. Pēc saskares ar Padomju Krievijas drošības orgāniem

(1918) viņš devās uz Viļņu, no 1919. gada Kauņā vadīja Centrālo bibliotēku, bija Kauņas Pilsētas muzeja direktors, piedalījās Lietuvas Vītāuta Dižā Universitātes dibināšanā, bija viens no tās pirmajiem profesoriem (1922–1933), pasniedza arheoloģijas, latviešu, vācu un bulgāru filoloģijas, aizvēstures un etnogrāfijas kursus. 1927. gadā, kad Rainis bija Izglītības ministrs, Volteris saņēmis Triju Zvaigžņu ordeni “par nopelniem Latvijas labā”³. Vēl dzīvodams Pēterburgā, 20. gadsimta pirmajā desmitgadē viņš izmantoja fonogrāfu, lai ieskaņotu leišu izlokšņu paraugus. Viņš izstrādāja anketu, lai noskaidrotu tautības Latgalē un bija etnisko robežu speciālists.⁴ Eduards Volteris nomira 1941. gada 14. decembrī, apglabāts Kauņas veco kapu luterāņu daļā. Tagad kapsētas vietā atrodas parks. Profesors Jānis Endzelīns (1873–1961) nekrologā rakstīja: “Volteŗa zinātniskā darbība bija ļoti daudzpusīga: ar sajūsmu nododamies biblioloģijai un bibliogrāfijai vispārī, viņš reizē nodarbojās arī ar baltu tautu rakstniecību, folkloru, etnogrāfiju, mitoloģiju, arhαιoloģiju un valodniecību, ne vien pats strādādams šais nozarēs, bet arī citus ierosinādams un šim nolūkam publicēdams un izsūtīdams programmas dažādu ziņu vākšanai. Derīgi un svarīgi pētniekiem joprojām ir viņa savāktie un publicētie teksti. [...] Daudz vairāk no viņa ir mantojuši leiši.”⁵

Latviešu nacionālās folkloristikas aizmetņi radās Krievijā — Pēterburgā un Maskavā. Pēterburgas Zinātņu akadēmija arī pabeidza nozīmīgākā latviešu tautasdziesmu krājuma “Latvju dainas”⁶ (turpmāk — LD) izdošanu. 20 gadus pēc Keizarkās Krievu Ģeogrāfijas biedrības nodibināšanas — 1865. gada 12. martā tajā ar plašu rezonansi presē⁷ uzņēma par īsteno biedru jaunlatviešu kustības vadītāju Krišjāni Valdemāru (1825–1891). Ģeogrāfijas biedrības uzdevumā matemātiķis un publicists Krišjānis Barons (1835–1923) sastādīja par Baltijas provinču pamatiedzīvotājiem sarakstīto etnogrāfisko rakstu bib-

liogrāfisko rādītāju⁸. No Pēterburgas Garīgās akadēmijas izslēgtais pareizticīgais Jānis (Ivans) Sproģis (1835–1918) vāca latviešu folkloru un Viļņā izdeva pirmo tautasdziesmu un mīklu krājumu⁹. Krājums, ko sakārtojīs latvietis, drukas aizlieguma laikā iespiests kirilicā un līdzekļu trūkuma dēļ — bez dziesmu komentāriem, kas Eduardam Volterim tika piesūtīti, lai nodotu tos Vladimiram Lamanskim (*Vladimir Ivanovich Lamanskii*, 1833–1914) izmantošanai žurnālā “Dzīvā senatne” (*“Zhivaia Starina”*), bet vēl šodien tie glabājas Ģeogrāfijas biedrības arhīvā¹⁰.

Tomēr jau 1866. gadā Valdemārs un Barons pārcēlās uz Maskavu, kur gadu vēlāk ieradās arī jaunais mērnīeks Fricis Brīvzemnieks (dz. Treilands, 1846–1907), kuram bija lemts tapt par latviešu folkloristikas radītāju, ar sirdi un dvēseli vācot, krājot, publicējot folkloru un iedvesmojot šim darbam daudzus tautas pārstāvjus. Šī latviešu inteliģentu grupa cieši saistījās ar Dabaszinātņu, antropoloģijas un etnogrāfijas draugu biedrību¹¹ pie Maskavas Universitātes, kas ar izsludinātās Vasīlija Daškova (*Vasīlii Andreevič Dashkov*, 1819–1896) prēmijas līdzekļiem, kas tika iegūti pēc pirmās Krievijas etnogrāfiskās izstādes 1867. gadā, nosūtīja ekspedīcijā uz latviešu apdzīvoto teritoriju iespējami piemērotāko kandidātu — Brīvzemnieku. 1969. un 1970. gadā viņš apceļoja Vitebskas, Vidzemes un Kurzemes guberņas, ieguva bagātīgu folkloras materiālu, interesantus novērojumus un faktus, labus kontaktus ar vietējo inteliģenci, bet ne labvēlīgu vācbaltiešu mācītāju attieksmi pret sevi. Brīvzemnieks sakārtoja tautasdziesmu krājumu¹², kas ārēji atgādināja Sproģa izdoto grāmatu. Pēc vairākiem 1877. gada laikrakstos¹³ publicētiem uzaicinājumiem “Zinātnības un tautas draugiem” vākt folkloru viņam četru gadu laikā atsaucās vēl ap 80 līdzstrādnieku, kas sūtīja uz Maskavu savus tautā saklausītos folkloras pierakstus. 1881. gadā Brīvzemnieks publicēja arī sakāmvārdu, mīklu un buramvārdu krājumu¹⁴

ar 4106 vienībām, par ko saņēma Dabasziņātņu, antropoloģijas un etnogrāfijas draugu biedrības piešķirto Lielo sudraba medaļu, bet 1887. gadā — ap 200 pasaku un teiku krievu valodā¹⁵ un nelielu, plānu pasaku grāmatiņu latviešu jaunatnei¹⁶.

Šajā pašā gadā Fricis Brīvzemnieks aizbrauca no Maskavas, kur palika liels daudzums neiespiestu latviešu folkloras materiālu. Dabasziņātņu, antropoloģijas un etnogrāfijas draugu biedrība vairāk arī nespēja palīdzēt ar līdzekļiem. Nils Popovs (*Nil Aleksandrovich Popov*, 1833–1891/1892) rakstīja Leonīdam Maikovam (*Leonid Nikolaevich Maikov*, 1839–1900), vai pie izdošanas palīgā nevarētu nākt Pēterburgas Ģeogrāfijas biedrība un ka Brīvzemniekam noteikti vajadzētu piešķirt zelta medaļu par pasakām un rakstiem etnogrāfijā. Medaļu nepiešķīra ne 1887. gadā, ne arī nākamajos gados, vienīgi Brīvzemnieku uzņēma Ģeogrāfijas biedrībā par biedru līdzstrādnieku, bet materiālus un pētījumus nevarēja publicēt, jo Pēterburgā izdošanu jau gaidīja radniecīgs Eduarda Voltera darbs.¹⁷

Redzot tautasdziesmu lielo pieplūdumu, Maskavas latvieši bija nolēmuši izdot kādu lielāku krājumu, un jau 1878. gadā Brīvzemnieks savas noslogotības dēļ visas savāktās dziesmas (ap 40 000 variantu) bija uzticējis savam draugam Baronam. Zinot par Ģeogrāfijas biedrības organizēto ekspedīciju uz Vitebskas guberņu, kurā bija devies pirmais filoloģiski izglītotais latviešu folkloras vācējs Eduards Volteris, Brīvzemnieks jau 1883. gadā, Vsevoloda Millera (*Vsevolod Fedorovich Miller*, 1848–1913) ierosināts, piedāvāja Maikovam un Volterim savu latgaliešu dziesmu krājumu.¹⁸ Citos avotos norādīts, ka Brīvzemnieks lūdzis Maikovu apvienot Voltera un Barona krājumus, taču Maikovs ieteicis neatdot sava darba rezultātus citiem.¹⁹ Citādi būtu pat bijis iespējams kopīgs Voltera un Barona tautasdziesmu izdevums. Tomēr vēlāk Voltera grāmatas "Materiāli Vitebskas guberņas latviešu etnogrā-

fijai"²⁰ materiāli nonāk LD kā pilnvērtīga un nepieciešama lielā kopkrājuma sastāvdaļa.

Latviešu tautasdziesmu publicēšana nebija iespējama, kamēr, Brīvzemnieka ierosināts, savu palīdzību Baronam nepiedāvāja mecenāts Henrijs Visendorfs²¹ (dz. Indriķis Ķiparts, 1861–1916) — bagāts latviešu tirgotājs ar augstu sabiedrisko stāvokli Pēterburgā, ar Francijā iegūtu ekonomisko izglītību, spēcīgām patriotiskām jūtām, ar padziļinātu interesi par etnogrāfiju un mitoloģiju. Parīzes folkloristu biedrības mūža biedrs, it kā tuvu stāvošs cilvēks Pēterburgas Universitātes privātdocentam Eduardam Volterim.

1892. gada 4. janvārī viņš rakstīja savu pirmo vēstuli Baronam²²: "Godājamais Barona kungs! Par Jūsu bagāto latviešu daiņu krājumu no Brīvzemnieka k. u. c. jau sen esmu dzirdējis, esmu arī vienādi cerējis klajā nākšanu drīzumā apsveikt. Līdz šim tas nav piepildījies. Mūsu tautas gara mantu liktenis man ļoti rūp. Šinī ziņā vakar sapulcēju pie manim docentu Volteri un mācītāju Sanderi, konstituējamies trīsviru komitejā, nospriedām ar Jums sarakstīties un rūpēties par Jūsu krājuma izdošanu; viņam pievienojami, ja tas vēl nav noticis, no mūsu Zinību komisijām u. c. sakrātās tautas dainas.²³ [...] Jūsu padevīgais H. Wisendorfs".²⁴

Jau pirmajā Visendorfa vēstules teikumā bija daiņas vārds un doma par komitejas veidošanu. Visus trīs vīrus (Visendorfu, Volteri, Sanderi) mēs atrodam arī Lietuviešu-latviešu komisijā pie Ģeogrāfijas biedrības, kuras izveides rosinātājs bijis Volteris. Komisija divu gadu laikā (no 1893. gada 12. maija līdz 1894. gada 12. decembrim) noturēja trīs sēdes, tās sastāvā bija ievērojami krievu zinātnieki, septiņi lietuvieši un seši latvieši: Jānis Sproģis, Henrijs Visendorfs, Jānis Sanders (1858–1951), Kažoku Dāvis (īstajā vārdā Dāvids Pelcs, 1850–1913), studentī Pēteris Šmits (Pēteris Šmits-Smiters, arī Šmidts, 1869–1938) un Jānis Pliekšāns (Rainis) (1865–1929). Neviendabīgais komisijas sastāvs un nesaskaņas biedru

vidū (arī par dainas vārdu) ātri noveda pie šīs struktūras pašlikvidēšanās. Mācītājs Jānis Sanders, luteriskās baznīcas reformētājs nacionālā garā, bija pārņemts ar kopīgas leišu-latviešu valodas radīšanu, viņš arī lepojās, ka atradis un ieteicis dainas vārdu. Visendorfs bija straujas un kaismīgas dabas, arī ļaunatmīnīgs. Gada laikā viņam izdevās uzspiežot pierunāt Baronu tautasdziesmu krājumu nosaukt par "*Latvju dainām*".

1893. gada 5. janvārī Visendorfa vēstule: "Priekš Ziemassvētkiem vienu vakaru pie manis bija sapulcējušies Klusiņš iz Pleskavas, Mans tēvocis prof. Zemmers, Dr. Balodis, Sanders, Volters, Vītols etc.²⁵ Latviešu tautas dziesmas ir labs vīrs tituls. Bet vai nevarētu vēl īsāki: Latviešu daiņas. Pēdējais vārds iz tautas mutes zudis, bet daiņas ir tikpat labi latviešu kā leišu vārds, pie kam atrodams jau Vecā Stendera vārdnīcā". 10. janvārī Barons negribīgi atbildēja savam izdevējam un naudas devējam: "Daiņas ir it jauks vārds, un ja vēlaties uz Jūsu atbildību, lai iet... Kritiķi jau mums šo vārdu uz visādu vīzi kritizēs".²⁶

Viens no galvenajiem kritiķiem bija toreizējais students, vēlāk pasaules slavenais sinologs un latviešu folklorists Pēteris Šmits²⁷. Latvijas presē par vārdu "daiņa", "daina" notika asa polemika²⁸. Laikrakstā "Dienas Lapa" vairāki vērsās arī pret Sandera un Visendorfa pseidomitoloģiskajiem uzskatiem. Līdz baltkvēlei sakarsētā atmosfēra pēc desmit gadiem guva atspoguļojumu Raiņa komēdijā "Pusideālists".²⁹

Protams, Šmits pārstāvēja arī sava pārniedzēja Eduarda Voltera zinātniskos uzskatus par dziesmu un dainu, par jaunu mītu radīšanu, ko saprata arī Visendorfs. Viņš pat vēstulē (1894. gada 13. janvārī) par Šmitu un Volteri izteicās: "Man viņi nāk priekšā kā suņi, kas katru uzrej." Šmits rakstīja: "Latviešu tautas dziesmas pavisam izšķiras no Leišu daiņām, lai gan abas tautas ir tuvu rada. Mūsu dziesmas ir īsas liriskas dziesmas, kamēr zem Leišu daiņām

ir tikai romances saprotamas. Līdzība nav noliedzama starp mūsu romancēm un Leišu daiņām."³⁰ Voltera nublicētajā materiālā par latgaliešu mīklām, kur starp citām interesantām domām par to, ka latgalieši nav pārlatviskoti lietuvieši un ka latgalieši no citiem Latvijas pamatiedzīvotājiem atšķiras gandrīz tikai ar ticību, ir teksts: "Pēc šīs atziņas mēs pievērsīsim galveno uzmanību latviešu ziņgēm, tas ir, garajām dziesmām, no kurām sadalīšanās ceļā radušās tagadējās četrriņdes. Jāatzīst, ka latviešu tautas poēzija ievērojami bagātāka (mitoloģiskā ziņā) un oriģinālāka kā vienmuļās lietuviešu dainas" ("Pri etom izuchenii my budem obrashchat' glavnoe vnimanie na Latyshskaia zinges t. e. dlinnia pesni, iz kotoryh putem razlozheniia proizoshli tepereshniia chetverostishii.") "Materiāli Vitebskas guberņas latviešu etnogrāfijai", kurā ir ietvertas gadskārtu un ģimenes svētku dziesmas ar ļoti plašiem tradīciju aprakstiem, mūsdienās apcerēja Boriss Infantjevs (1921–2009)³¹: "Folkloristi — un ne tikai latviešu — pirmo reizi saņēma nopietnu pētījumu par latgaliešu tautasdziesmām, paražām un ticējumiem, kas salīdzināti — un tā manuprāt, ir grāmatas lielākā nozīme — ne tikai ar Vidzemes un Kurzemes latviešu folkloru, bet arī ar lietuviešu, krievu, ukraiņu, poļu, bulgāru un pat grieķu paražām un dziesmām"³². Grāmatu pozitīvi novērtēja vairāki laikabiedri, arī tās līdzstrādnieks — Rainis. Jānis Sproģis izteica nožēlu, ka dziesmu tulkojums krievu valodā nav iedots viņam rediģēšanai un ieviesušās vairākas kļūdas.³³ Auziņu Kārlis (dz. Kārlis Pētersons, 1855–1917) uzsvēra: "Šī grāmata izšķiras no visiem citiem tai līdzīgajiem mūsu gara mantu krājumiem, ka viņa pasniedz netik vien sakrātu, bet arī plaši ziniski izstrādātu materiālu"³⁴. Arī Visendorfs bija slavējis un cēlis Voltera darbu vai debesis, saucis viņu par "mūsu tautieti", sniedzis cildinošu recenziju par grāmatu Francijas presē³⁵, bet pēc karstā polemikas gada par dainas vārdu jau kaislīgi gānījies priekšlasījumā Latviešu drau-

gu biedrībā (arī "Latviešu literārā biedrība"). Viņš referātā pasludināja, ka par Latgales izloksnēm Voltera grāmatā "mūžīga putra" un dziesmu tulkojumos krievu valodā sastopamas "trakās neprātības". Klausītāji trīs reizes lūguši viņam pārtraukt savu uzstāšanos³⁶. Viņa runa nopublicēta 1897. gadā,³⁷ tajā viņš analizē Latgales folkloras pierakstītāja pārprasti saklausītos vārdus 29 dziesmās no 1010. Šādu rakstu, kurā atklājas arī vairākas paša Visendorfa neizpratnes un muļķības, viņš tomēr varēja sagatavot, tikai līdz dzīvojot un iepazīstoties ar Barona darbu, ar dziesmu variantiem, variantu nozīmi pie kļūdu novēršanas, satiekoties un konsultējoties ar Latgales dziesmu pazinējiem Franci Trasūnu (1864–1926) un Pēteri Smelteri (Piters Smeļters, 1868–1949).

Kamēr vēl sadarbības iesākumā Visendorfam nebija vēlēšanās kādam atriebties, kā var redzēt no vēstulēm, viņš lika ļoti lielas cerības uz Voltera piesaistišanu pie tautasdziesmu izdošanas. Viņš rakstīja Baronam: "Jūsu vēstuli savā laikā saņēmu. Volters Jums šinīs dienās rakstīs par zinisko daļu. [...] Saprotams Jums būs naigi jāstrādā. Volters Jums nāks saviem spēkiem palīgā" (1892. gada 8. maijā). "Volters Jums uz zemēm piesūtīja savus "Materiāli etc." ("Materialy etc.") Vai esat saņēmuši? Esam ar Volteri vienojušies par ortogrāfiju priekš tautas dziesmu krājuma. [...] Izdodamām tautas daiņām, ar Volteri aprunājies, proponētu sekošo klasifikāciju: I Mitoloģiskās daiņas. Ar šām būtu klajā laišana iesākama. II Ūdens, gaiss, zeme, gadskārtas. III Cilvēks: a) bērnība, b) jaunība, c) vīrība, d) vecums, e) nāve, f) radniecība, g) sadzīves stāvoklis, h) darbība, cīņiņi, i) tautas, pilsētas u.t.t. IV Augu, stādu valsts, iesākot ar kokiem. V Zvēru valsts. VI Dažādas daiņas, kuras grūti kādā kategorijā ievietot." (1892. gada 27. septembrī).³⁸

Barons ieteikto sistēmu³⁹ pilnīgi neizmantoja un, liekas, arī no Voltera vēstules ar "ziniskiem" padomiem nesaņēma. Viņš

pateicās Visendorfam par atsūtīto Voltera sastādīto "Programmu tautas gara mantu krājējiem"⁴⁰ (1893. gada 12. aprīlī). Barons pēc vairāku gadu darba vienatnē nemaz nevēlējās sev palīgus, viņš arī bija pret visādām komitejām un komisijām pie izdošanas, jo tās locekļi dzīvoja izklaidus. Henrijs Visendorfs paspēja ne tikai noorganizēt grāmatas titulu "Latvju dainas", bet arī savu vārdu ielikt uz vāka blakus Barona vārdam. Tomēr bez viņa enerģijas un naudas nebūtu uzsākta vērienīgā tautasdziesmu izdošana, kopā ar Frici Brīvzemnieku viņi nokārtoja iespēju LD turpināt iespiest Pēterburgas Zinātņu akadēmijas tipogrāfijā.

Tā kā Barons iekļāva LD arī visas jau agrāk publicētās dziesmas, tad kopkrājumā nonāca arī Voltera krājuma materiāli. Pirmajā LD burtnīcā 1894. gadā viņš rādītājā pie Voltera krājuma Nr. 415 ierakstīja dziesmu skaitu — ca. 900.⁴¹ Viņš vēl nebija tās rūpīgi saskaitījis, kaut vairākas dziesmas uzrādījis un pielīdzinājis jau pirmajā burtnīcā. Sākot ar LD 1 239 dziesmu, Nr. 415 u. c. Latgales materiāli tiek drukāti dialektā ar latīņu burtiem, kamēr pārējās dziesmas ir gotu šriftā, kam par godu Pēterburgas Zinātņu akadēmijas tipogrāfija, lai turpinātu izdošanu ar II sējumu, speciāli LD pasūtīja šos burtus.⁴² Pirmā sējuma pēdējā, 10., burtnīcā 1898. gadā Barons jau norāda dziesmu skaitu pa apriņķiem⁴³: Daugavpils — 692 [711] J.⁴⁴; Rēzekne — 104 [103]; Ludza — 214 [199], kopā 1010 varianti [1013]. Nelielās atšķirības Krišjāņa Barona un mūsu skaitījumā iespējamās apriņķu robežu maiņas dēļ.

Tomēr, lai arī jau II sējumā 1903. gadā katram apriņķim dots savs šifrs, visas dziesmas LD nodrukātas ar numuru 415 viendabīgā masā, pavisam skaitā — ap 800 variantu, neparādot, ka Eduardam Volterim krājumā visvairāk materiālu bija no Preiļiem — 342 dziesmas, bet no Višķiem — 100, no Jasmuižas — 82, no Kalupes — 72, Zvirgzdenes — 44, no Vārkavas — 39 utt.

LD nav uzrādītas arī Jāņa Pliekšāna (Raiņa) pierakstītās 42 dziesmas Viškos no Mōres Svēdes, kamēr parasti min tikai 16 viņa dziesmas, kas nonākušas LD no Jelgavas Latviešu biedrības Rakstniecības nodaļas. Voltera savāktās dziesmas ir LD, bet neredz ne viņa palīgu vārdus, ne precīzas vietas, ne arī teicējas Agati un Margaritu Vjakses, Annu Kusiņu, Jadvīgu Andrejevu u. c. Tomēr šīs ziņas nav pazudušas, jo atrodamas katrā Dainu skapja lapiņā. Visus Voltera materiālus ir rūpīgi ar visām ziņām pārrakstījis pats Barons, un šobrīd, pateicoties Dainu skapja satura digitalizācijai, tos var iepazīt internetā ikviens interesents.

Ļoti svarīga padomju gados bija Latvijas folkloras pētnieku interese par materiāliem citu republiku arhīvos, kas noderēja zinātnes vēsturei. Pirmais, kas devās uz Pēterburgu un Viļņu pārskatīt arhīvus, bija Zinātņu akadēmijas (ZA) Folkloras institūta darbinieks, salīdzināmās folkloristikas pārstāvis Boriss Infantjevs (1921–2009). Jau no 1946. gada viņš vairākkārtīgi tika komandēts apmēram uz trim nedēļām Ļeņingradā iepazīt un ar roku pārrakstīt vērtīgākos materiālus. Viņa zinātniskā tēma bija krievu un latviešu folkloristu sakari. Ar zīmuli uz ļoti sliktā un nabadzīga papīra vai kartona veiktie citējumi Rīgā diezgan kļūdaini tika pārrakstīti ar rakstāmmašīnu un nodoti ZA Fundamentālajā bibliotēkā⁴⁵. Līdzīgu darbu veica arī valodniece Daina Zemzare (1911–1971), un viņas pasūtītās fotokopijas tika atsūtītas uz Latviju pēc viņas nāves.

Pēteris Šmits, vadot un rediģējot krājuma "Tautas dziesmas. Papildinājums Kr. Barona "Latvju dainām"" izdošanu, jau 1936. gadā rakstīja: "Folkloras krātuvē jau tiek likti pamati pilnīgam Tautasdziesmu krājumam, kur tiks izmantotas nevien visas krātuves dziesmas, bet arī Kr. Barona "Latvju dainas". Arī šā krājuma dziesmas tur tiks no jauna pārkontrolētas, un ja šie tiks pamanīti kāda nedibināta patvaļība, tad lielajā krājumā tā visādā ziņā tiks izlabota.

[..] krājuma sagatavošana, kas zināms, vilksies ilgus gadus."⁴⁶ Pēc Otrā pasaules kara, jau citā politiskā iekārtā vispirms Latviešu folkloras krātuves (LFK) mantinieki⁴⁷ sagatavoja tautasdziesmu izlases trīs sējumus⁴⁸ (1955–1957). Pēc ilgākām cīņām par iespēju sākt strādāt pie tautasdziesmu akadēmiskā izdevuma Folkloras sektora vadītāja Elza Kokare (1920–2003) atļauju ieguva atkal Krievijā — Maskavā — 1959. gadā, jo Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas vadībai un zinātniekiem nebija drosmes un tiesības izlemt tik nozīmīgu jautājumu. Manuskripta rakstīšanu pēc vairāku gadu dziesmu kārtēšanas uzsāka 1968. gadā. Darbā piedalījās gandrīz visi Valodas un literatūras institūta Folkloras sektora darbinieki. Pirmie pieci sējumi sešās grāmatās iznāca laikā no 1979. līdz 1984. gadam. Tie aptvēra LD 4. un 5. sējumu, jo publicēšanu bija nepieciešams uzsākt ar darba un sociālām dziesmām, taču citādi netika pārskatīti vai izjaukti Krišjāņa Barona tautasdziesmu kārtēšanas un izdošanas principi.

Lai tautasdziesmu akadēmiskais izdevums būtu tiešām pilnīgs, uz Ļeņingradas Zinātņu akadēmijas arhīvu devās ekspedīcijā vesela grupa Folkloras sektora darbinieku, lai izrakstītu tikai dziesmas no Eduarda Voltera savāktā materiāla. Izlūkošanas braucienus un iespēju radīšanu pārrakstīšanas darbam veica Kārlis Arājs (1929–2001) jau 1958. gadā. 1960. gada ziemā un 1961. gada vasarā Krievijas Zinātņu akadēmijas arhīvā kopā ar Kārli Arāju strādāja vēl piecas folkloristes: Vilma Greble (1906–1991), Mirdza Asare (1930–[b. g.]), Mirdza Berzinska (1912–2008), Maigone Beitiņa (1929–2013), Valentīna Rambaka [b. g.]. Vienīgi Greblei skaisti iecerētais darba un izziņas periods, ko rāda saglabātais Ļeņingradas plāns ar iezīmētām kultūras iestādēm, beidzās slimnīcā ar ļoti smagu, bet veiksmīgu operāciju.

No Krievijas Zinātņu akadēmijas arhīva Voltera fonda⁴⁹ ar roku tika izrakstītas

3167 folkloras vienības. Ja jau ne pārāk labo un salasāmo materiālu pārraksta ne sevišķi skaidrā rokrakstā, tad kļūdas un pārpratumi ir neizbēgami. Tā Latviešu folkloras krātuves fondu kolekcijas [1958]⁵⁰ sistemātiskais rādītājs atklāj, ka teicējas Margaritas Vjakses no Kazišu sādžas vietā ir Margarita Kaziša; ievērojamās teicējas Annas Kusiņas uzvārda rakstības varianti — Kusena, Kuseva, Kisene; vēl arī vācējs — J. Plekšans, kādā rakstībā to atzīmējis Volteris. Pārrakstos tika norādīts, ka dziesmas izrakstītas no kāzu apraksta vai cita prozas teksta, bet netika pilnībā fiksētas piezīmes krievu valodā, trūka avotu norādes. Starp Latgales materiāliem atrodami kurzemnieka Kārļa Bankera [b. g.] pieraksti, viņš arī deva dziesmas Visendorfam ievietošanai LD. Barona piezīmēs Dainu skapī atrodam, ka 50 dziesmas Bankers nodevis Volterim jau 1883. gadā. Pēc vākšanas programmas izplatīšanas Volterim bagātīgus materiālus ar ziņām par teicējiem piesūtīja pat no Ventpils puses. No Voltera fonda⁵¹ folkloristi ieguva fotokopijas 1522 Latgales dziesmām. Daļa no visiem 4689 variantiem, kas tika iekļauti akadēmiskajā latviešu tautasdziesmu izdevumā, atrodam dublikātus, kas liecina, ka Volterim bijuši vairāki materiālu pārrakstījumi. Jau LD un arī mūsdienu tautasdziesmu izdevumā notiek rūpīga Voltera pierakstu sijāšana.

Pirms publicēšanas tautasdziesmas dialektā pārskata kvalificēti valodnieki: agrāk — Antons Breidaks (1932–2002), tagad jau ilgus gadus — Beatrise Reidzāne (1942). Pie tautasdziesmu akadēmiskā izdevuma kārtošanas un izdošanas no mainījušās vairākas zinātnieku paaudzes. 2022. gadā top jau 12. sējums. Kopš 1970. gada ar akadēmisko izdevumu saistīta Elga Melne (1946), viņa jau 8 sējumos bijusi atbildīgā redaktore un vienam — zinātniskā vadītāja, kas iznes visu darba smagumu. Viņa par darba biedru Jāni Rozenbergu (1927–2006), kurš visu mūžu vāca, krāja, kārtoja un veidoja tautasdziesmu manuskrip-

tu, rakstīja: “Kolēģiem viņš deva pleca sajūtu, pārliecību par to, ka jāatbild par savu darbu un ka dziesmu izdošana jānovēd līdz galam, lai kādi būtu šķēršļi”⁵². Šobrīd ar tautasdziesmām vairs darbojas 5 vai 6 zinātnieces un dažas studentes, to izdošana ir projekts, kam ar lielām grūtībām iegūst līdzekļus. Melne vēl savā rakstā par personībām turpināja: “Krātuvei ir laimējies, ka projekta vadību tagad [no 9. sējuma 2008. gadā] ir uzņēmusies Baiba Krogzeme-Mosgorda (1966–2021), kas darbu veic apzinīgi, ar iniciatīvu un izpratni. Jūtams, ka darbs ir ieguvis it kā otru elpu”⁵³. Šķēršļi tomēr radās — Baiba paspēja vēl nokārtot akadēmiskajam izdevumam ilustrācijas, ko veidoja Dainis Rožkalns (1928–2018), jau līdz pēdējam (13.) sējumam, uzrakstīja vairāku “Latviešu tautasdziesmu” sējumu ievadus⁵⁴, deva ieguldījumu tautasdziesmu publicēšanas vēsturē.⁵⁵ Akadēmiskais tautasdziesmu izdevums jāpabeidz bez viņas.

Eduards Volteris — bagātīga materiāla devējs LD un akadēmiskajam tautasdziesmu izdevumam — ir pirmais salīdzinošās folkloristikas pārstāvis ne tikai latviešiem un viens no pirmajiem folkloras vācējiem Latgalē, kas ieguvis un nopublicējis vērtīgu krājumu. Viņš ir pirmās latviešu programmas tautas gara mantu vācējiem radītājs. Pēc šīs programmas latviešu folkloristi strādājuši ilgus gadus. Diemžēl ieceres par savas grāmatas II daļas izdošanu, kur vajadzēja būt: “a) dziesmām četrindēm: ar sabiedrisku saturu, joku, darba, mitoloģiskām un simboliskām dziesmām; b) garām dziesmām jeb ziņgēm; c) pasakām un teikām; d) sakāmvardiem, mīklām, sikiem etnogrāfiskiem tekstiem; e) ziņām par valodu; f) ekspedīcijas dienasgrāmatu fragmentiem; g) lietu, personu un vietu rādītājiem”,⁵⁶ viņš nav īstenojis, bet daudzpusīgie folkloras materiāli Pēterburgas arhīvos vēl gaida pētniekus un gaismā cēlējus.

*Raksts ir recenzēts.
The article is peer-reviewed.*

Avoti un piezīmes

- ¹ Uzvārda formu “Volteris” lietojis prof. Jānis Endzelīns. To atzina un pieņēma Voltera 150 gadu dzimšanas dienai veltītajā starptautiskajā zinātniskajā konferencē “E. A. Volteris un baltistika kā kompleksa disciplīna” Sanktpēterburgā (21.–23.09.2006.).
- ² Ķeizariskā Krievu Ģeogrāfijas biedrība dibināta 1845. gadā.
- ³ Šimkus R. Nacionālās augstskolas un zinātnieku piesaiste. Kāpēc Eduards Volteris neizvēlējās LU? *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls*, 2017, (4): 70–95.
- ⁴ Vanaga L. Eduards Volters (1856–1941) Latvijas etnoloģijas kopainā 19. gs. 80.–90. gados. *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls*, 2009, (2): 38–49.
- ⁵ Endzelīns J. Eduards Volteris. *Latvju Mēnešraksts*, 1942, (10): 956–957.
- ⁶ Barons K., Visendorfs H. *Latvju dainas*, I–VI sēj. Jelgavā–Pēterburgā: 1894–1915 (turpmāk — LD).
- ⁷ Infantjevs B. F. *Latviešu un krievu folkloristu sakari*. Disertācija. Rīga: 1956, 45.–48. lpp. (Krievu valodā; Infat'ev B. F. *Svizi latyshskikh i russkikh fol'kloristov* (dissertaciia). Rīga: 1956, s. 45.–48.). Šis bija disertācijas otrais variants. Pēc pirmā tāda paša nosaukuma pētījuma 1950. gadā (latviešu valodā) tās autoru atlaida no darba Latvijas PSR Zinātņu akadēmijā.
- ⁸ *Rādītājs rakstiem par Baltijas provinču pamatiedzīvotājiem*. S. Pēterburga, 1868. [Sastādījis Barons K.] (Krievu valodā; *Ukazatel' sochinenii o korennykh zhiteliakh Pribaltiiskogo kraia*. S. Peterburg, 1868).
- ⁹ Sproģis I. *Latviešu tautas daiļrades pieminekļi*. Viļņa: Savācis un izdevis Sp. I., 1868. (Krievu valodā; Sproģis I. *Pamiatniki Latyshskago narodnago tvorchestva*. Vil'na: Sobrany i izdany Sp. I., 1868) [1857 tdz. iespiestas kirilicā, pretim tulkojums krievu valodā].
- ¹⁰ Infantjevs, op. cit., 1956, 99. lpp.
- ¹¹ Dabaszinātņu, antropoloģijas un etnogrāfijas draugu biedrība dibināta 1863. gadā.
- ¹² Brīvzemnieks F. Antropoloģisko un etnogrāfisko rakstu krājums par Krieviju un tās kaimiņvalstīm. Maskava: V. A. Daškovs, II grāmata, 1873. [1118 tdz. iespiestas kirilicā, pretim tulkojums krievu valodā]. (Krievu valodā; Brīvzemnieks F. *Sbornik antropologicheskikh i etnografichskikh statei o Rossii i stranakh ei prilozhashchikh*. Moskva: V. A. Dashkov, Kniga II, 1873).
- ¹³ Brīvzemnieks F. Zinātnības un tautas draugiem. *Latviešu Avīzes*. 1977, (38); Brīvzemnieks F. Zinātnības un tautas draugiem. *Baltijas Zemkopis*, 1877, (37); Brīvzemnieks F. Zinātnības un tautas draugiem. *Baltijas Vēstnesis*, 1877, (37).
- ¹⁴ Brīvzemnieks F. *VI Etnogrāfiskās nodaļas raksti. Latviešu etnogrāfiskie materiāli*. Maskava: 1881. [1707 sakāmvārdi, 1682 mīklas, 717 buramvārdi ar tulkojumu krievu valodā] (Krievu valodā; Brīvzemnieks F. *Trudy etnografichskogo otdela VI. Materialy po etnografii Latyshskago plemeni*. Moskva: 1881).
- ¹⁵ Brīvzemnieks F. *Krājums par etnogrāfiju*. II. Maskava: 1887. [148 pasakas krievu valodā, vairākas pilnīgas pasakas ir parindēs, kopā ap 200 tekstu] (Krievu valodā; Brīvzemnieks F. *Sbornik po etnografii*. II. Moskva: 1887).
- ¹⁶ Brīvzemnieks F. *Mūsu tautas pasakas*. Rīga: 1887. [27 pasakas]
- ¹⁷ Infantjevs, op. cit., 1956, 183.–184. lpp.
- ¹⁸ Infantjevs B. Materiāli par latviešu zinātniekiem Ļeņingradas arhivos. *ZA Vēstis*, 1948, 2 (7): (20). [ZAA L. N. Maikova fonds Nr. 1194] [AAN fond L. N. Maikova Nr. 1194].
- ¹⁹ Arājs K. *Krišjānis Barons un “Latvju dainas”*. Rīga: Zinātne, 1985, 123. lpp. [ZAA L. N. Maikova fonds Nr. 1194] [AAN fond L. N. Maikova Nr. 1194].

- ²⁰ Volteris E. *Materiāli Vitebskas guberņas latviešu etnogrāfijai*. Savācis un devis paskaidrojumus E. A. Volteris, S. Pēterburga: 1890. [Ap 1010 tautasdziesmas augšzemnieku dialektā ar tulkojumu krievu valodā] (Krievu valodā; Vol'ter E. A. *Materialy dlia etnografii Latyshskogo plemeni Vitebskoi gubernii*. Sobral i snabdil ob'iasneniiami E. A. Vol'ter. čast I, Speterburg: 1890).
- ²¹ Vīksna M. LD personu rādītājs. Grām.: *No Dainu skapja līdz "Latvju dainām"*. Rīga: Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2015, 357.–358. lpp. [Visendorfs H.]
- ²² Dainu skapī — LD katalogā glabājas Visendorfa un Barona sarakste, kas ietver apmēram 150 vienības — Visendorfa oriģinālus, Barona atbilžu uzmetumus. Šīs vēstules apcerējuši un izmantojuši savos pētījumos: Līna Barone, Arturs Baumanis, Kārlis Arājs, Saulcerīte Vīese u. c.
- ²³ Tālāk tiek runāts par tehniskām lietām — naudu, dziesmu skaitu, no kurienes tās ņemtas un kādās ģeogrāfiskās robežās, drukas lokšņu daudzumu u. c.
- ²⁴ Vēstule atrodas Dainu skapī, kas pieder un atrodas Latvijas Universitātes Literatūras, Folkloras un mākslas institūta (LFMI) Latviešu folkloras krātuvē (LFK).
- ²⁵ Henrijs Visendorfs stāstījis viņiem par darbu pie krājuma.
- ²⁶ Vēstule atrodas Dainu skapī, kas pieder un atrodas Latvijas Universitātes Literatūras, Folkloras un mākslas institūta (LFMI) Latviešu folkloras krātuvē (LFK).
- ²⁷ Saviča M. (sast.). *Profesors Pēteris Šmits: no Raunas līdz Pekinai*. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 2020, 319 lpp.
- ²⁸ Sanders J. Latvju dainas. *Baltijas Vēstnesis*, 1893. g. (273); Šmits P. Kādēļ lai latviešu tautasdziesmas saucam par Latvju dainām? *Mājas Viesis*, 1894, (2); Šmits P. Kāds vārds par Leišu-Latviešu senvēsturi. *Mājas Viesis*, 1894, (4); Šmits P. Latvju dainas. *Mājas Viesis*, 1894, (39, 40).
- ²⁹ Vīksna M. Vēl kāds vārds par "Pusideālistu". Grām.: *Raiņa gadagrāmata 1987*. Rīga: Liesma, 1987, 39.–57. lpp.
- ³⁰ Šmits P. Latvju dainas. *Mājas Viesis*, 1894, (39).
- ³¹ Vīksna M. In Memoriam Dr. h. ped. Boriss Infantjevs (14.09.1921.–18.03.2009.). *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis* A daļa 2009, 63 (3/4): 80–82.
- ³² Infantjevs B. Eduarda Voltera latgaliešu tautasdziesmu krājums. *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis*, A daļa, 1997, 51 (1/2): 16–21 (18).
- ³³ Sprogis I. Bibliografiia... *Vilenskii Vestnik*, 1891, 34: 2–3.
- ³⁴ Auziņu K. Jauna grāmata par latviešiem. *Tēvija*, 1891, (4).
- ³⁵ Wissendorf W. H. de. *Materialy dlia etnografii Latyshei Vitebskoi gubernii*. Rēvue des traitions populaires, (Paris), 1892.
- ³⁶ J. K. [Rainis] Iekšzemes ziņas (H. Visendorfa kga priekšlasījums Draugu biedrībā). *Dienas Lapa*, 1895, (35).
- ³⁷ Wissendorf W. H. von. *Materialen zur Ethnographie des lett. Volkstammes des Witebskischen Gouvernements*. *Magazin*, 1897, XX (1): 19–40.
- ³⁸ Vēstules atrodas Dainu skapī, kas pieder un atrodas Latvijas Universitātes Literatūras, Folkloras un mākslas institūta (LFMI) Latviešu folkloras krātuvē (LFK).
- ³⁹ Arājs, op. cit., 177. lpp.
- ⁴⁰ *Programa tautas gara mantu krājejiem. Sastādīta privātdocenta E. Voltera vadībā no dažiem Pēterburgas latviešu studentiem*. Jelgava: Jelgavas Latviešu biedrības Rakstniecības nodaļa, 1892, 80 lpp.

- ⁴¹ LD I, LIV.
- ⁴² Baumanis A. *Krišjānis Barons. Dzīve un darbi*. Rīga: Krišjāņa Barona biedrības apgāds, 1935, 288.–289. lpp.
- ⁴³ LD I, 985. lpp.
- ⁴⁴ Skaitļi kvadrātikavās ir autorei skaitījums.
- ⁴⁵ Misiņa bibliotēkā (II Letica 229 I, XV).
- ⁴⁶ Šmits P. (red.). *Tautas dziesmas. Papildinājums Kr. Barona "Latvju dainām"*. LFK materiāli A, 1936, XI–XIII lpp.
- ⁴⁷ Folkloras institūts (1945–1950), vēlāk Etnogrāfijas un folkloras institūts (1950–1955), tad Folkloras sektors Valodas un literatūras institūtā (1956–1992), tagad Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuve.
- ⁴⁸ *Latviešu tautasdziesmas*. Izlase. 1.–3. sēj. Rīga: Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība, 1955–1957.
- ⁴⁹ ZAA (AAH), 178–1–39, 178–1–43, 178–1–44 un 178–2–6.
- ⁵⁰ LFK [1958] — kolekcijas kārtas nr. Eduarda Voltera materiāliem Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuves fondos.
- ⁵¹ ZAA (AAH), 178–1–41.
- ⁵² Melne E. Personību loma tautasdziesmu akadēmiskā izdevuma tapšanā. *Letonica*, 2011, 21: 109–120 (115).
- ⁵³ *Ibid.*, 118. lpp.
- ⁵⁴ Krogzeme-Mosgorda B. levdam. Grām.: *Latviešu tautasdziesmas*, 9. sēj. Rīga: Zinātne, 2008, 5.–7. lpp.; levdam. *Latviešu tautasdziesmas.*, 10. sēj. Rīga: Zinātne, 2013, 5.–10. lpp.; Latviešu precību ieražas pētījumos. [kopā ar Beatrisi Reidzāni]. *Ibid.*, 11.–17. lpp.; levdas. Latviešu kāzu dziesmas un ieražas. *Latviešu tautasdziesmas*, 11. sēj. Rīga: Zinātne, 2018, 5.–23. lpp.
- ⁵⁵ Krogzeme-Mosgorda B. Tautasdziesmas un padomju valsts: 1953. gada diskusija par latviešu tautasdziesmu publicēšanas principiem. *Letonica*, 2019, 39: 21–40; Songs About Social Classes and Their Presentation in Two Largest Latvian Folksong Editions. *Tautosakos darbai.*, 2020, 59: 229–251.
- ⁵⁶ Volteris, op. cit., XII lpp.

Par autori

Dr. philol. h. c. Māra Viksna ir Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētniece, Latviešu folkloras krātuves fondu glabātāja, ap 300 zinātnisku un populārzinātnisku rakstu autore. Galvenās zinātniskās intereses — folkloras vēsture, īpaši "Latvju dainu" līdzstrādnieki, novadu folklorā.

About the Author

Māra Viksna — *Dr. philol. h. c.*, folklorist, researcher at the Institute of Literature, Folklore, and Art, University of Latvia; from 1969, works as the manager of collections of folklore materials at the Archives of Latvian Folklore. She is author of about 300 scientific and popular science publications, co-author of the collective monographs *Latvian Folkloristics in the Interwar Period* (in Latvian, 2014, and in English, 2017) and *Collections of the University of Latvia at the Archives of Latvian Folklore* (2019). Main research interests: history of folklore studies, cultural heritage, regional folklore.

CONTRIBUTION OF EDUARDS VOLTERIS TO THE FOLKSONG EDITION *LATVJU DAINAS* AND TO THE ACADEMIC EDITION OF LATVIAN FOLKSONGS

Māra Viksna

mara.viksna@lulfmi.lv

Summary

Keywords: *collecting of folklore, “Latvju dainas” — Latvian Folksongs, folksongs named “dainas”, Wissendorff, unpublished manuscript by Volteris, mostly collected Latgalian folksongs*

Eduards Volteris is the first collector and researcher of Latvian folklore educated as a professional philologist. In 1882 and in 1884, while working at the University of St. Petersburg, he came to Latvia in order to collect the ethnographic material from its eastern part — Latgale. Because of the limited possibilities of publication, there appeared an idea to publish this material together either with the Latgalian folksong collection gathered by Fricis Brīvzemnieks, or even with the biggest folksong collection of that time — *Latvju dainas*, compiled by Krišjānis Barons. Finally, around 1010 folksongs from the book by Volteris, in Russian, *Materialy dlya etnografii Latyshskogo plemeni Vitebskoy gubernii. Sobral i snabdil ob'yasneniyami E. A. Vol'ter, I Speterburg 1890* (Materials for Ethnography of the Latvian Tribe of Vitebsk Governorate. Collected and supplemented with explanations by E. A. Volter, I St.Petersburg 1890) were incorporated in *Latvju dainas* without any indications of informants or places. Today the manuscript catalogue of *Latvju dainas* (Dainu skapis — the Cabinet of Folksongs) is digitalised and all the song texts, rewritten by Barons, are accessible in the form of data base.

The publisher of *Latvju dainas*, Henrijs Visendorfs (Wissendorff), was planning to involve Volteris in the preparation of the edition as a scholarly advisor, while they worked side by side in the Lithuanian–Latvian Commission. Unfortunately, this commission was closed because of severe misunderstandings between the professional scholars and amateurs. When Wissendorff was sharply criticised by the followers of Volteris, he created his best critical article about 29 mistakes, which appeared in the translation of the folksong texts from Latvian into Russian in the book by Volteris.

In the Volteris' manuscript collection in Petersburg, a number of unpublished Latgalian folksongs can be found the copies of which are obtained by the Archives of Latvian Folklore in the volumes of academic folksong edition. However, the unpublished second part of Volteris' Latgalian folklore collection is still waiting for a publisher.